

Rendhagyó állampolgári nevelési órák: cigány nők a katedrán

A cigány nép története és szokásai nincsenek benne a spanyol tankönyvekben. De az olyan iskolák, amelyekben az ehhez a kisebbséghez tartozó gyerekek is tanulnak, számítanak a Romí Serseni cigány nőszövetség által kiküldött tanárnőkre. Igen, cigány nők magyarázzák népük kultúráját és történetét azokban a spanyol kísérleti iskolákban (1995-ben még nyolc volt belőlük, az idén a csökkenő állami támogatás miatt már csak négy), amelyek szívesen fogadták a népcsoport asszonszervezetének kezdeményezését, hogy heti egy vagy két órában előadásokat tartanak, videókat vetítenek, vitákat szerveznek: végeredményben arra törekszenek, hogy a cigány és nem cigány gyerekek elgondolkozzanak azon, mit jelent a tolerancia szó a gyakorlatban és mi a másság tisztelete.

A gyerekek olyanokat kérdeznek, mint: „A cigányok miért házasodnak olyan fiatalon?” „Ez nem a cigány kultúra sajátossága, hanem a nyomorvedeké, akárkik lakjanak is ott” – feleli Carla Santiago, a Romí Serseni által kiküldött tanárnő.

A gyermeki kíváncsiságot nem

könnyű kielégíteni. „Hogyan lehetséges az, hogy vannak olyan cigánygyerekek is, akik nem járnak iskolába?” „Miért mások a cigányok lakodalmi és egyházi szertartása, mint a mieink?” „Összeházasodhatnak-e cigányok és nem cigányok?” „...és cigányok és parasztok?” A gyerekek jól szórakoznak, ha azt hallják, hogy minden előítélet összeomlik, ha a kérő gazdag.

Carla Santiago és Amara Montoya, a Romí Serseniének és ennek az oktatási programnak a „lelei” – szívesen beszélnek arról, hogy ezek az órák lerombolják a gyerekek gondolkodásában a sémákat, bármilyen etnikumhoz tartozzanak is. „Egyesek számára furcsa, hogy cigány tanárnőjük van” – magyarázzák. – „Mások könnyedén tudomásul veszik. Ha megkérded őket, írjanak röpdolgozatot ezekről a kérdésekről, észreveszed, mennyi előítélet él bennük és mennyi olyan együttélési probléma van, amiket fel kellene dolgozni a tanteremben” – összegzik tapasztalataikat.

Persze, nehéz mindezt sort keríteni ilyen alacsony óraszám mellett. Az Oktatás- és Tudományügyi Minisztérium adta támogatás a

múlt évben 900 000 peseta volt, az idén már csak 700 000. José Luis Bueno és Teresa Rey, a moralatazi Pasamonte iskola igazgatója, illetve tanulmányi vezetője elmondja, hogy maguk kértek a minisztériumtól e kísérlethez támogatást, ugyanis ebben a tanintézményben az 1990-es áttelepítési akció előtt kizárólag a középosztály gyermekei tanultak. A 750 tanuló között azonban ma már hatvan cigánygyerek is ül, miután a helyi kormányzat a környéken felszámolta a putrikat és megszüntette a cigányság elkülönült telepét.

„A tapasztalatunk jó, és a gyerekek nagyon elégedettek ezekkel a rendhagyó állampolgári nevelési órákkal, probléma csupán az óraszám” – mondják. – „Minden osztályban havonta egy: ez kevés” – teszi hozzá. Ráadásul úgy gondolják, hogy a családoknak és a tanároknak is részt kellene venniük az iskolai összhang kialakításában, hiszen a háló szemei összefüggnek.

A madridi **EL PAIS**
1996. június 5-i számából

Ukrán hagyományok felélesztése

A karkivi 1. sz. Ukrán Gimnáziumban lérejött Etnikai Kulturális Központ már önálló tevékenységének első évében helyi központjává vált az ukrán kultúra kutatásának és megismerésének. A gimnázium 1994-ben hozta létre a központot a Nemzetközi Újjászületés Alapítvány (IRF) anyagi és technikai segítségével, felhasználva a stúdióberendezések vételére kapott hat ezer amerikai dollár támogatást. Ma a központ 123 szakembert foglalkoztat a művészetek, a színház, a zene (kórusok!) és a testnevelés területén: a gyerekeknek helytörténetet, földrajzot és néprajzot tanítanak, a pedagógusok számára pedig szónokiattani és folklorisztikai tanfolyamokat tartanak. A tanárokat és a tanulókat egyaránt kiszolgáló új könyvtárban értékes, főleg a gyermeknevelésre vonatkozó szakiroda-

lom és más információs források találhatóak. Immáron a terület földrajzi viszonyait bemutató kis múzeumot is sikerült tető alá hozni. A központ két folyóiratot ad ki, a „Berehynia” címűt, amely az oktatás és a politikai újságírás módszereivel foglalkozik, valamint a „Scseber” névű irodalmi gyermekújságot.

Az Etnikai Kulturális Központ régi hagyomány folytatója: Karkivban ugyanis 1870-ben Marianska Gimnázium néven kezdett működni az ukrán gimnázium, kezdetben a környék nemesi származású leányainak, földbirtokos kisasszonykájának kulturális és művészeti nevelését biztosította. 1932-től kezdődően az iskola már csak egyike volt a kevés számú ukrán nyelvű iskolának a gyors tempóban eloroszított területen.